

Anar-85

“Yaşadığım ömürdən qürur duyuram”

Xalq yazıçısı, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri Anar Rzayevin 85 yaş tamam olur. Həyatının əlamətdar günündə sevimli sənətkarımızla həmsöhbət olduq.

– Ən çox sevdiyiniz şairimiz, yazıçımız, ədəbiyyatşünasımız kimdir?

– Konkret cavab vermək çətindir. Düzgün cavab verəcəksən, kimsə inciyəcək. Klassiklərdən deyim. Mən türk ədəbiyyatını da bizim ədəbiyyatımız sayıram. Bu baxımdan, klassiklərdən bir neçə böyük şairi mən çox qiymətləndirirəm. Bura Yunus İmrəni, Füzulini, Sabiri və Nazim Hikməti daxil edərdim. Bu 4 şair mənim üçün ən yüksək zirvədir. Ədəbiyyatşünaslardan isə təbii ki, bizim ən böyük ədəbiyyatşünasımız Firudin bəy Köçərliyə qeyd edərdim.

– Ortaq türk dili müzakirələri sənə gimir, bura orta q türk ədəbiyyatı da əlavə olunub. Siz bu ortaqlıqları necə görürsünüz?

– Əvvəla, dil məsələsini dəqiqləşdirək. Hamımız türkcə, yəni Türkiyə türkcəsində danışmamalıyıq. Məsələn, qazax niyə öz türkcəsini buraxıb Türkiyə türkcəsində danışmalıdır? Və yaxud, özbək, qırğız, azərbaycanlı həmçinin. Mən həmişə deyirəm ünsiyyət. Türkiyəlilər buna iletişim deyirlər, halbuki biz rabitə deyirik. Türkiyə həmişə yeganə müstəqil dövlət olsa da, onlarda elə sözlər var ki, türk dilinə aidiyyəti yoxdur. Məsələn “açar” sözünü hələ də qəbul etmirlər, “anahtar” deyirlər. Sürücüyə şofer deyirlər.

Niyə qatara tren deməliyik biz? Fransız, ingilis sözlərini niyə deməliyik? Amma ünsiyyət dili kimi bir azərbaycanlı bir qazaxla üz bəz qaldıqda Türkiyə türkcəsini işlətmək olar. Burada say çoxluğu da əsasdır, Türkiyə müstəqillik ənənəsi

uzun olan qardaş ölkədir. Türk dövlətləri içində öncül ölkədir. Bu baxımdan, türk dilini ünsiyyət vasitəsi kimi qəbul etmək olar – hər bir türk xalqının öz dilini, ləhcəsini yaşatmaq şərəflidir.

Bu problem hələ XX əsrin əvvəllərində də olmasaydı, Cəlil Məmmədquluzadə “Anamın kitabı” əsərini yazmazdı. Bildiyiniz kimi, orada üç qardaş biri ərəbcə, biri rusca, digəri isə osmanlıca danışır. Sonra Məşədi İbadda Rza bəy söz istəyəndə heç kim başa düşmür ki, nə deyir. Yəni bu fərq ötən əsrin əvvəllərində də olub, indi də var. Biz bir millətlik, amma bir millətin ayrı ləhcələri də var. Bunu yalnız populistlər iddia edə bilər ki, biz öz dilimizdən imtina edək və hansısa ləhcəni mənim-səyəək.

– Bəs orta q ədəbiyyatımız necə?

– Mənə elə gəlir ki, yaxınlaşırıq və nə qədər yaxınlaşsaq bir o qədər yaxşı olar. Mən birinci dəfə Türkiyəyə gedəndə bir nüsxə Azərbaycan kitabı görmədim orada. Rusiyadan 3-cü dərəcəli romanlar tərcümə olunub satılırdı. Amma Azərbaycandan nə Mirzə Fətəli, nə Mirzə Cəlil, nə müasir ədəbiyyatımızdan heç kim yox idi. İndi tərcümələr olunub, sevindirici haldır ki, proses inkişaf edir. Orta q Türk ədəbiyyat kitabında Mirzə Fətəli, Sabir, Mirzə Cəlil, Cavid və istedadlı müasirlərdən görmək istərdim.

– Sizin böyük ədəbi dostlarınız varmı?

– Təəssüf ki, çoxları Birinci və İkinci Fəxri xiyabanda uyuyur. Mənim ən yaşlı dostlarım Emin Sabitoğlu, Araz Dadaşzadə idilər. Onlardan sonra ömürlük dostluq

etdiklərimdən Yusif Səmədoğlu, Vaqif Səmədoğlu, Fikrət Qoca, Maqşud İbrahimbəyov, Rüstəm İbrahimbəyov idilər. Çox idi mənim dostlarım. Təəssüf ki, əksəriyyəti haqq dünyasına qovuşmuşlar.

– Ədəbiyyatımıza gələn gənc qüvvələrin sizin üçün məyusedici və ümidverici tərəfləri nədir?

– Ümidverici odur ki, bu həyatın bir qanunu var. Şübhəsiz ki, nəsillər dəyişir və ola bilməz ki, dəyişən gələcək nəslin içində istedadlı adamlar olmasın. Bu qeyri-mümkündür. Yəni var belə adamlar. Onlar daha da inkişaf edəcəklər. Boş qalmayacaq bu yerlər. Buna əminəm. Məyus edən tərəf odur ki, bu şöhrət ehtirası, tez tanınmaq azarı bəzən yaradıcılıqdan üstün olur. Mənim üçün əsas o idi ki, imkan çərçivəsində yaza bilim və yazmışam. Bunun mənə şöhrət gətirəcəyi və ya gərtməyəcəyi, inanın ki, heç vaxt məni düşündürməyib.

Mən cavanlarda da bunu görmək istəyirəm ki, deməyə sözü varsa, buyursun. Bildiyini çatdırma bilmək üçün bütün gücünü sərf etsin, yazsın. Bunun qiyməti veriləcəkmə? Əlbəttə, verilə daha yaxşı olar. Verilməsə belə müəllifin özünə ən böyük təskinliyi bu olacaq ki, mən yazdım, bacardım, üreyimdən keçəni ərəşəyə gətirdim. Cavanların bəzilərində bu var, bəzilərində isə yoxdur. Bizim nəslin də mühitində belə hallar var idi. Yəni istədiyim budur ki, yeni nəsəl ədəbiyyatın özünə bağlı olsun, onun gətirdiyi dividendlərə yox.

– Siz, 85 illik ömrünüzdə keçmişə boylanarkən, nəhayət, nəyi anladınız?

– Anladım ki, bəzən lazım olmayan işlər daha çox vaxt ayırmışam. Bunu, təəssüf ki, insan gec başa düşür. Cavanlıqda adama elə gəlir ki, həyat sonsuzdur. Təsəvvür belə etmərsən ömrün sonunu. O gün yaxın dostum, yazıçımız Elçinlə keçmiş günlər, düşüncələr barədə danışırıdık. Deyir, biz vaxtilə təsəvvür etmədik ki, sən 85 yaşa çatacaqsan, mən də 80 yaşım. Bizə elə gəlirdi ki, ən çox, 60 yaşayarıq. Allahın bir lütfüdür ki, bu yaşa gəlib çatmışıq.

Nə isə eləmişik biz də. Yalandan deyim ki, heç bir şey etməmişəm? Gördüyüm işləri bilirəm, təbii ki, qürur duyuram. Amma düşünürəm ki, vaxt israfçılığı olmasaydı, daha böyük işlər görərdim.

**Qələmə aldı:
Anar TURAN, “Xalq qəzeti”**

P.S. “Xalq qəzeti”nin kollektivi sevimli yazıçımız Anarı anadan olmasının 85 illiyi münasibətilə səmimi təbrik edir, çağdaş ədəbiyyatımızın liderinə uzun ömür, yeni yaradıcılıq uğurları arzulayır.